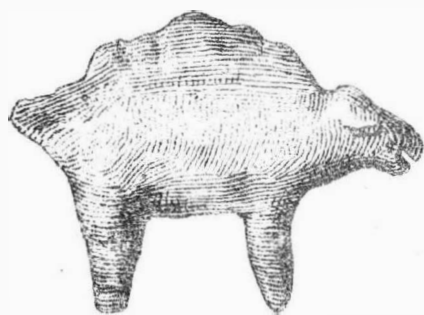

*ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
pobočka v Brně*

*přehled
výzkumů
1959*

BRNO 1960

PD 1520/1959 (1960.)

23243/60

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1959

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.
- Odpovědný redaktor: dr. Josef Poulík.
- Výkonný redaktor: dr. Jiří Říhový.
- Redaktor: dr. Anna Medunová.
- Překlady: prom. hist. R. Tichý a E. Tichá.
- Kresby: Jaroslav Jaša.
- Na titulní stránce: Hliněná figurka z pohanského obětiště
v Mikulčicích.
- Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

K volutovým hrobům z Rybníků u Mor. Krumlova.

Rudolf Tichý

V tomto ročníku Přehledu výzkumů podává M. Stloukal rozbor anthropologického materiálu z hrobů zachráněných před časem J. Kaufmanen /AR 6 1954, 12-13/. Používám této příležitosti, abych doplnil tyto články podrobnějším popisem archeologických nálezů. V prvním hrobě, z něhož se zachoval pouze "zlomek gracilní kalvy dospělého člověka", tedy nikoliv dítěte, pochází menší amforovitá nádoba, poměrně hrubě robená, s trychtýřovitě rozevřeným hrdlem, s největší výdutí v dolní třetině a s dobře vytvořeným plochým dnem. Na největší výdutí jsou umístěna tři menší vertikálně provrtaná úška. Plavený materiál promíšený jemným pískem, dobře vypálený je žlutohnědé barvy. Rozměry: v. 13 cm, Ø okr. 10 cm, Ø dna cca 8 cm (tab.1). Z inventáře druhého hrobu si zasluhuje pozornosti větší amforovitá nádoba s vyšším rozevřeným hrdlem, s největší výdutí v polovině svojí výšky a s menším dobře vytvořeným kruhovým dnem. Na největší výdutí je opatřena třemi drobnými vertikálně provrtanými úšky, z nichž vybíhají svislé pásy tří rytých linií, zakončených nehlubokými důlky. Na ploše mezi úšky a svislými pásy je trojice krátkých, výrazně rytých, vodorovně umístěných rýh. Plavený materiál, promíšený jemným pískem i drobnými kaménky je dobře vypálen a má světlehnědou barvu. Místy nese povrch stopy červeného barviva (zřejmě otisk z posypu červené rudky kolem lebky), stopy hlazení, příp. i leštění povrchu a drobné polokulovité vypukliny nepravidelně rozmístěné po povrchu nádoby, vzniklé patrně při jejím vypalování. Rozměry: v. 16,5 cm, Ø okraje 10 cm, Ø dna 6 cm. Jak vyplývá z nálezových okolností, nacházela se za temenem lebky část spodku nádoby, vložená do hrobu již jako zlomek (nebyla tedy porušena pozdějším zásahem) její vnitřní část nese rovněž stopy červeného barviva. Jde o masivní dno, pravděpodobně rovněž z amforovité nádoby, vyrobené z plaveného materiálu, promíšeného jemným pískem, dobře vypáleného, hnědé barvy. Rozměry: Ø dna asi 8 cm. Kromě keramiky byl uložen částečně pod čelistí zemřelého větší, vyšší kopytovitý klín se zdviženým zaobleným ostřím, rovným týlem a zakulacenými hranami. Rozměry: d. 13,5 cm, š. 3-3,5 cm, v. asi 2,5 cm.

- - - - -

Zu den volutkeramischen Gräbern von Rybníky bei Mor. Krumlov. In diesem Jahrgange von Přehled výzkumů verarbeitete M. Stloukal das gewonnene anthropologische Material. In diesem Artikel soll eine Beschreibung der archäologischen Funde erbracht werden. Aus dem ersten Grabe ist es

ein kleineres amphorenartiges Gefäß mit drei Ösen. Aus dem zweiten Grabe stammt ein ähnliches jedoch verziertes und sorgfältiger gearbeitetes Gefäß, ein Gefäßboden, der hinter dem Schädel des Verstorbenen lag und ein Schuhleistenkeil, der sich teilweise unter dem Kiefer des Skelettes befand.

Neolitická lebka z Rybníků u Moravského Krumlova.

Milan Stloukal

Ředitel okresního musea v Moravském Krumlově Josef Kaufman zachránil před několika lety v Rybníkách dva hroby s výbavou volutové keramiky a publikoval je v Archeologických rozhledech (AR VI - 1954, str. 12 - 13). Anthropologicky byl nálezný, uložený ve sbírkách musea v Moravském Krumlově, dosud nevyužit. V uplynulém roce J. Kaufman laskavě zapůjčil nálezný archeologickému ústavu a tak bylo umožněno jeho krátké zpracování.

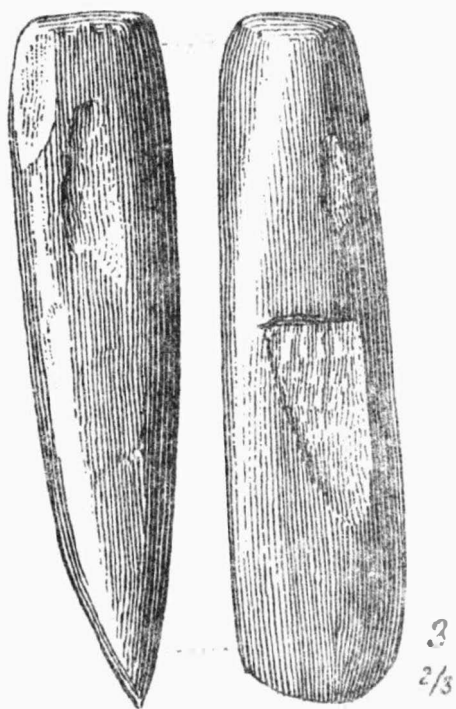
V prvním případě jde pouze o zlomek gracilní kalvy dospělého člověka. Je zachována pouze větší část levé kosti temenní a přilehlé zlomky pravé kosti temenní a kosti týlní. Švy na lebce již počínají srůstat (tedy asi věk maturus), nápadná gracilita zlomku by svědčila spíše pro ženu.

Ze druhého hrobu byla zachráněna celá lebka a pět prvních krčních obratlů, postkranialní skelet byl při výzkumu zničen. Lebka je drobná, mírně poškozená a lehce postmortálně deformovaná. Reliéf svalových úponů je středně vyvinut, lebeční švy srůstají, klinovětýlní štěrbina je srostlá.

Metricky lze lebku charakterisovat takto: v absolutních mírách dlouhá, úzká a středně vysoká mozkovna s úzkým a středně vysokým obličejem i horním obličejem. Euencephal. V indexech dolichokran, orthokran, akrokran, eurymetop, hyperleptoprosop, lepten, hypsikonch, leptorrhin, brachystaphylin, orthognat, leptomandibular, Kočkův index vysoký.

V normě laterální má lebka středně vyvinutou glabellu (IV.st.), klenuté čelo, klenutý týl, protuberantia occipitalis externa je hrbolovitě vytvořena (2.st.), bradavkové výběžky velké. Profil obličeje orthognatní, kořen nosu středně zařiznut, lícní kosti silné, alveolární prognatismus slabý. Dolní čelist gracilní, má středně široká ramena a středně vysokou rovnou bradu.

V normě frontální je oválného tvaru, má středně široké čelo, ploché nadočnicové oblouky, středně vysokou klenbu temene; kořen nosu úzký, nosní otvor středně široký, jařmový oblouk středně vyčnívá. Horní okraj očí tlustý, fossa canina středně hluboká. Dolní čelist úzká, gonia jsou vtočena dovnitř.

1-3 Rybníky, okr. Mor. Krumlov (nálezy J. Kaufmana).
4 - Žebětín, okr. Brno.